Droga do niepodległości

Czytanka z pytaniami dla klas 4–8

Tekst o latach 1795–1918, prawda/fałsz, luki, pytania otwarte i oś czasu.

Klucz odpowiedzi na końcu.

Droga do niepodległości – czytanka

Przeczytaj uważnie

Pod koniec XVIII wieku Rzeczpospolitą podzieliły między siebie trzy sąsiednie państwa: Rosja, Prusy i Austria. Nazywamy je zaborcami. Po trzecim rozbiorze w 1795 roku Polska zniknęła z mapy Europy na 123 lata.

Polacy nie pogodzili się z utratą państwa. W 1797 roku we Włoszech powstały Legiony Polskie generała Jana Henryka Dąbrowskiego. Właśnie tam Józef Wybicki napisał „Pieśń Legionów Polskich we Włoszech” – dziś znamy ją jako „Mazurek Dąbrowskiego”, nasz hymn.

W XIX wieku wybuchały powstania narodowe. Najważniejsze to powstanie listopadowe (1830–1831) i powstanie styczniowe (1863–1864). Oba zakończyły się klęską, ale Polacy pielęgnowali język, wiarę i tradycję – w domach, szkołach i książkach.

Szansa pojawiła się w czasie I wojny światowej (1914–1918), gdy zaborcy walczyli przeciwko sobie. 6 sierpnia 1914 roku z Krakowa wyruszyła Pierwsza Kompania Kadrowa, utworzona przez Józefa Piłsudskiego. W styczniu 1918 roku prezydent USA Woodrow Wilson ogłosił 14 punktów – w 13. punkcie zapisał, że powinno powstać niepodległe państwo polskie.

Droga do niepodległości – czytanka (cd.)

Przeczytaj uważnie

10 listopada 1918 roku Józef Piłsudski wrócił do Warszawy z więzienia w Magdeburgu. Następnego dnia, 11 listopada, Rada Regencyjna przekazała mu dowództwo nad wojskiem polskim. Tego samego dnia podpisano rozejm w Compiègne, który zakończył walki I wojny światowej. Dlatego 11 listopada uznajemy za symboliczny dzień odzyskania niepodległości. 14 listopada Piłsudski przejął pełnię władzy, a 22 listopada został Tymczasowym Naczelnikiem Państwa.

O niepodległość walczyło wielu ludzi o różnych poglądach. Nazywamy ich ojcami niepodległości. To m.in. Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski, Wojciech Korfanty, Wincenty Witos i Ignacy Daszyński. Dmowski i Paderewski podpisali w imieniu Polski traktat wersalski (28 czerwca 1919 roku).

Święto Niepodległości ustanowiono ustawą w 1937 roku. Po II wojnie światowej władze je zniosły, a przywrócono je w 1989 roku. Dziś 11 listopada to dzień wolny od pracy – wywieszamy flagi, śpiewamy hymn i wspominamy tych, którzy walczyli o wolną Polskę.

Słowniczek

zabór, zaborca – część kraju zajęta przez obce państwo i to państwo

rozejm – umowa o przerwaniu walk

Rada Regencyjna – polska władza w Warszawie w latach 1917–1918

Prawda czy fałsz?

Zaznacz P albo F

1. Polskę podzieliły trzy państwa: Rosja, Prusy i Austria.	P	F
2. Polska nie istniała na mapie przez 100 lat.	P	F
3. Legiony Dąbrowskiego powstały we Francji.	P	F
4. Powstanie styczniowe wybuchło w 1863 roku.	P	F
5. W 13. punkcie Wilsona zapisano, że powinno powstać niepodległe państwo polskie.	P	F
6. Piłsudski wrócił do Warszawy 11 listopada 1918 roku.	P	F
7. Święto Niepodległości przywrócono w 1989 roku.	P	F
8. Traktat wersalski podpisali Dmowski i Paderewski.	P	F

Uzupełnij zdania

W _____ roku nastąpił trzeci rozbiór Polski. Polska nie istniała przez _____ lata. Pieśń Legionów napisał _____. 10 listopada 1918 roku Piłsudski wrócił z _____. Święto ustanowiono w _____ roku.

Wyrazy do wpisania:

1795 | 123 | Józef Wybicki | Magdeburga | 1937

Odpowiedz na pytania

Pełnymi zdaniami

1. Jak nazywamy trzy państwa, które podzieliły Polskę?

2. Kto napisał słowa „Mazurka Dąbrowskiego” i gdzie powstała ta pieśń?

3. Co wydarzyło się 6 sierpnia 1914 roku?

4. Dlaczego I wojna światowa dała Polakom szansę na niepodległość?

5. Co otrzymał Piłsudski od Rady Regencyjnej 11 listopada 1918 roku?

6. Wymień trzech ojców niepodległości.

Oś czasu – wpisz daty

Skorzystaj z czytanki

Wydarzenie	Data
Trzeci rozbiór Polski	
Powstanie Legionów Polskich we Włoszech	
Wybuch powstania styczniowego	
Wymarsz Kadrówki z Krakowa	
Powrót Piłsudskiego do Warszawy	
Przekazanie Piłsudskiemu dowództwa nad wojskiem	
Podpisanie traktatu wersalskiego	
Ustanowienie Święta Niepodległości ustawą	
Przywrócenie święta	

Pomyśl i napisz

Jak możesz uczcić 11 listopada w domu, w szkole albo na podwórku? Zapisz dwa pomysły.

Klucz odpowiedzi

Prawda czy fałsz

1. P
2. F
3. F
4. P
5. P
6. F
7. P
8. P

Uzupełnij zdania

1795 · 123 · Józef Wybicki · Magdeburga · 1937

Pytania

1. Zaborcy (Rosja, Prusy, Austria).
2. Józef Wybicki; we Włoszech, w Legionach Polskich (1797).
3. Z Krakowa wyruszyła Pierwsza Kompania Kadrowa.
4. Zaborcy walczyli ze sobą nawzajem i osłabili się.
5. Dowództwo nad wojskiem polskim.
6. Np. Piłsudski, Dmowski, Paderewski, Korfanty, Witos, Daszyński.

Oś czasu

Trzeci rozbiór – 1795

Legiony we Włoszech – 1797

Powstanie styczniowe – 1863

Kadrówka – 6 sierpnia 1914

Powrót Piłsudskiego – 10 listopada 1918

Dowództwo nad wojskiem – 11 listopada 1918

Traktat wersalski – 28 czerwca 1919

Ustawa o święcie – 1937

Przywrócenie święta – 1989